gi teljesítmények összehasonlítására és értékelésére az idevonatkozó jogszabályok, szabványok és önkéntes kezdeményezések alapján, továbbá annak bemutatására, hogy a szervezet miként befolyásolja a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos elvárásokat.)

Az ÜHG-jelentések segítik a vállalkozást az érdekelt felekkel, pl. az értéklánc-partnerekkel, hitelezőkkel, befektetőkkel és a lakossággal való kapcsolattartásban. Több országban is nemzeti ÜHG-nyilvántartókat hoztak létre, ahol a vállalatok és más szervezetek a regisztrálást követően az ÜHG-kibocsátásukat nyilvános adatbázisban tehetik közzé. A megmérettetés jelentős mértékben növelheti a vállalkozás hírnevét és megítélését. A nyilvántartásokat a legtöbb esetben kormányzati szervek vagy nem kormányzati szervek kezelik, pl. a World Economic Forum Global GHG Registry. Több program is segítséget nyújt az önkéntes ÜHG-kibocsátási célok megfogalmazásához, amelyek mind kompatibilisek a GHG-protokollal.

Részvétel a kötelező ÜHG- és szennyezőanyag-jelentési programokban. Több országban, illetve az EU-ban az ÜHG-kibocsátásjelentésre kötelezett vállalkozásoknál éves jelentési kötelezettség áll fenn. A jelentés általában a közvetett ÜHG-kibocsátásokra vonatkozik, amelyek a jelentő szervezet irányítása, illetve ellenőrzése alá tartoznak. Európában az 1996-ban megjelent, a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről (Integrated Pollution Prevention and Control – IPPC) szóló 96/61/EK irányelv alá tartozó szervezeteknek/vállalkozásoknak a Kiotói Jegyzőkönyvbe foglalt hat üvegházhatású gáz kibocsátásáról kell jelentéseket készíteniük. A bejelentett kibocsátásokat az Európai Szennyezőanyag Kibocsátási Nyilvántartásba (European Pollutant Emissions Register – EPER) vezetik fel, amely egy nyilvánosan hozzáférhető, internetalapú adatbázis. A nyilvántartott adatok lehetővé teszik a különböző országokban lévő vállalatok, illetve ágazatok közötti összehasonlítást.

A 96/61/EK irányelv azokat az intézkedéseket határozza meg, amelyek az energiaipar, a fémek előállítása és feldolgozása, az ásványipar, a vegyipar és más iparágak tevékenységéből származó szennyező anyagok kibocsátásának megelőzésére vagy – ahol ez nem lehetséges – a levegőbe, a vízbe vagy a talajba történő kibocsátásának csökkentésére vonatkoznak, beleértve a hulladékokkal kapcsolatos intézkedéseket is. Korábbi évek EPER-adatai szerint a hazai két legnagyobb környezeti kibocsátó (ahol az összkibocsátási mutató meghaladja az 500-as sávot) a Nitrogénművek Zrt. és a Dunaferr Dunai Vasmű Zrt. Öt vállalkozás a 100–500-as sávban, 29 vállalkozás a 10–100-as sávban és 60 vállalkozás az 1–10-es sávban található.

Részvétel az ÜHG-kereskedési piacokon. Az utóbbi években jelentős előrehaladás történt az ÜHG-kibocsátás kapcsán az ún. kvótakereskedés terén. Érdemes megemlíteni, hogy az EU-ban általánosan elterjedt ÜHG-kvótakereskedelem mellett a nem EU-s országokban, például Norvégiában az ÜHG-kibocsátások után külön adót is kivetnek. A kereskedési programok működtetése végezhető kötelező érvénnyel, például a már említett EU-s kvótakereskedelmi rendszerben (European Union-Emission Trading Scheme – EU-ETS) vagy önkéntes alapokon, például a CCX (Chicago Climate Exchange) rendszerben. A 2005-ben indult EU-ETS rendszerbe több mint 10 ezer vállalat tartozik, amelyek együttesen az unió ÜHG-kibocsátásának mintegy 40 százalékát teszik ki. A kereskedési rendszerek lényege, hogy minden vállalkozás annyi CO_2-ot bocsáthat ki, amennyire jogosultságot (kvótát) szerzett. Amelyek kvótafölösleggel rendelkeznek, azok tőzsdei elszámolási rendszer keretében értékesíthetik a kvótát, amelyek hiányban vannak, azok pedig kvótát vásárolnak. A második, 2008-ban indult négyéves kereskedési időszak idén ér véget.

A CCX programot Észak-Amerikában használják, amely Észak-Amerika és Brazília területén teszi lehetővé a kibocsátások eltolásának alkalmazását, továbbá hogy a tagok a villamos áram beszerzése során keletkező közvetett kibocsátásokat is elszámolják. A CCX mintájára készítették el a European Climate Exchange (ECX) programot, amelynek keretében a részt vevő több mint 100 kereskedő vállalkozás között számos multinacionális vállalkozás is található, mint pl. a British Petrol, a Goldman Sachs, a Morgan Stanley és a Shell. Az önkéntes alapon működő CCX program kidolgozója, Richard L. Sandor részt vett az 1999-ben megjelent Dow Jones Sustainability Index (DJSI) kidolgozásában is. (A Dow Jones Fenntarthatósági Mutató olyan gazdasági, társadalmi és környezeti mutatók csoportja, amely a Dow Jones tőzsdén szereplő 2500 legnagyobb vállalkozás fenntarthatósági teljesítését mutatja. Ez a legnagyobb méretű vállalati fenntarthatósági összehasonlításra alkalmas mutató, amelyet számos befektetés esetében referenciaként használnak.)

Az ÜHG-kereskedési programokkal kapcsolatban több kritika is megfogalmazódott. Ilyen a közvetett kibocsátások ellenőrizhetősége, illetve a kettős elszámolás lehetősége. A független ellenőrzés elvégzése érdekében a kibocsátáskereskedés a részt vevő vállalkozásoktól megfelelő ellenőrzési eljárást feltételez. Az ÜHG-kereskedési programok valószínűleg további feltételeket igényelnek majd az elszámolás során, mint pl. a szervezeti határok megállapítása, az ÜHG típusa és azok forrása, a kibocsátások viszonyítási alapévének megállapítása, az elemzésnél alkalmazott eljárás és a kibocsátások felügyelete.

Az ún. korai önkéntes tevékenységek felismerése. Egy korrekt ÜHG-elemzés segít abban, hogy a vállalkozás korai kibocsátáscsökkentési vállalása megfeleljen a várható nemzeti vagy EU-s szabályozó programoknak. Tételezzük fel, hogy egy cég 2008-ban kezdi el csökkenteni ÜHG-kibocsátását, mivel fűtési rendszerében a szénalapú tüzelés helyett áttér a földgázalapú tüzelésre. Ha később, 2011-ben egy nemzeti ÜHG-kibocsátáscsökkentési program indul, amely 2010-et jelöli meg mint a kibocsátás mérésének alapévét, azok a vállalkozások, amelyek 2010-ben nem rendelkeztek ÜHG-kibocsátásméréssel, nem érvényesíthetik a program adta lehetőségeket. Azonban a 2008-ban már méréssel rendelkező cég előnybe kerül például a pályázatokban történő részvétel során, illetve a zöld közbeszerzési pályázatoknál vagy a beszállítói tendereknél.

Hajdu Zoltán